

Biofish Holding AS
Tangavegen 19

5620 TØRVIKBYGD

Adm.enhet: Tildelingsseksjonen
Saksbehandler: Holen/Remø
Telefon:
Vår referanse: 17/3467
Deres
referanse:
Dato: 01.06.2018

Biofish Holding AS - Avslag på søknad om utviklingstillatelse

Vi viser til søknad fra BioFish Holding AS av 24. februar 2017 om fire utviklingstillatelse for å realisere konseptet BioMerden.

Innholdet i søknaden

BioFish Holding AS (heretter BioFish) med samarbeidspartnere har søkt om fire utviklingstillatelse for sitt konsept BioMerden. Konseptet er beskrevet som et semilukket anlegg for oppdrett i sjø, med lus- og rømningsfri drift. BioFish sin visjon for prosjektet er å kunne øke produksjonen i merder ved å kontrollere parametre som påvirker miljøet og velferden til fisken, samtidig som en transformerer fiskeslam over til energi. Etter utviklingsfasen skal BioMerden kunne implementeres i allerede utbygd merdinfrastruktur.

Den semi-tette anordningen i BioMerden skal tilrettelegge for vannutskiftning, oksygenering fra egen generator og bruk av ferskvann generert fra sjøvann på lokaliteten. Søknaden beskriver at det skal genereres et overtrykk i merden ved å hente vann fra dypere vann ved hjelp av trykkluft. Dette vannet vil bli ledet opp, og spres ut i sirkelens radius med retning mot høyre. Det skal videre lages ferskvann av sjøvann på lokaliteten ved hjelp av omvendt osmose. Ferskvannet skal være tilkoblet vannforsyningsystemet.

I de 5-10 øverste meterne av noten skal det plasseres en tett duk på innsiden av merden. I nedkant av denne duken skal det være en avtakbar bunn, slik at oppdrettsvolumet deles i to. Denne duken skal ha innebygget beskyttelse mot noten, samt innfestingspunkter og løftepunkter iht. NS 9415.

Produksjonskonseptet som er foreslått beskriver at fisken fram til en størrelse på 1 kg skal stå i den delen av merden som er begrenset av den tette duken og den avtakbare bunnen (i

søknaden er dette kalt «barnehagemerden»). I denne perioden vil fisken være dobbeltsikret med hovedmerden utenfor. Etter dette vil bunnen fjernes og fisken vil stå i hele merd-volumet, og således ikke være dobbeltsikret.

Hovedmerden skal være av typen EcoNet eller DyneemaNet, og skal være sterkere enn ordinært notlin. I bunnen av «barnehagemerden» skal det sys et plast- eller Dyneemanett. Hele konseptet skal kunne stå ute i minimum en produksjonssyklus, slik at håndtering/påvirkning av fisken blir minimal.

BioMerden skal ifølge søknaden kunne produsere 800-1200m³ med ferskvann i døgnet. Planlagt ferskvannsproduksjon vil forhåndsfylles i en presenning før ferskvannet slippes ut i merden slik at det blir etablert et ferskvannsløkk. Dette lokket vil bli vedlikeholdt med nytt ferskvann underveis i produksjonssyklusen.

Av søknaden fremgår det videre at slam skal samles opp og benyttes til å produsere biosyngas. Denne gassen skal videre benyttes i en brenselcelle for generering av elektrisitet som igjen skal brukes til drift av anlegget.

BioMerden er hovedsakelig utviklet med tanke på sirkelmerder for å avbøye strømkrefter i sjø. Designet vil imidlertid, ifølge søknaden, kunne tilpasses til firkantete stålbur av typen miljømerd slik at teknologien skal kunne tas i bruk av hele næringen. For videre utvikling av konseptet vil en prøve å utvikle et lettere konsept slik at en kan nyttiggjøre seg av eksisterende merd-infrastruktur som brukes i næringen i dag, hovedsakelig sirkler med 120-160m omkrets, eller firkantede stålbur med 20-40m lange sider. BioFish vil også utrede om en kan bruke ferskvannsanlegget på flere merdenheter per lokalitet.

Rettslig grunnlag

Bestemmelser om utviklingstillatelser finnes i forskrift om tillatelse til akvakultur med laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften) kapittel 5:

§ 22. Særlige formål

(..)

Akvakultur av matfisk til utvikling skal bidra til å utvikle teknologi som kommer akvakulturnæringen til gode.

§ 23. Generelle vilkår for tildeling og fornyelse

Fiskeridirektoratet kan gi tillatelse til og fornyelse av tillatelse til akvakultur av matfisk til særlige formål etter en faglig vurdering. (..)

§ 23b. Særskilte tildelingsvilkår for tillatelse til utvikling

Søker kan få tildelt tillatelse til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til å utvikle teknologi og som innebærer betydelig innovasjon og betydelige investeringer. Formålet er å legge til rette for ny kunnskap, eksisterende kunnskap fra forskning eller praktisk erfaring kan brukes til å utvikle teknologi som kan bidra til å løse en eller flere av miljø- og arealutfordringene som

akvakulturnæringen står overfor, blant annet ved konstruksjon av prototyper og testanlegg, industriell design, utstyrsinstallasjon og fullskala prøveproduksjon.

Utviklingsarbeidet skal skille seg vesentlig fra tidligere kunnskap og teknologi på akvakulturområdet som er i alminnelig kommersiell bruk og kan ikke bare være en naturlig videreføring av det som er benyttet tidligere (..)

Avgjørelsen av om det skal innvilges utviklingstillatelse bygger etter dette regelverket på en skjønsmessig, faglig vurdering jf. laksetildelingsforskriften § 23b. Det følger av retningslinjene¹ for behandling av søknader om utviklingstillatelse at det er opp til forvaltningens skjønn å vurdere prosjektet og om kriteriene for tildeling er oppfylt. Søker har ikke rettskrav på å få tildelt utviklingstillatelse selv om prosjektet innebærer betydelig investeringer og innovasjon. Det stilles strenge krav for å få tildelt utviklingstillatelse og listen for å få slik tillatelse ligger høyt.

Fiskeridirektoratets vurdering

I tråd med praksis som ble innført 15. juli 2017 har søker i e-post 6. mars 2018 fått mulighet til å opplyse søknaden gjennom tre ukers forhåndsvarsel om innsending av supplerende informasjon. Direktoratet vurderer at søknaden er tilstrekkelig opplyst til å kunne tas til behandling, jf. forvaltningsloven § 17.

Produksjonsteknologisk utstyr

Laksetildelingsforskriften § 23b første ledd stiller krav om at prosjektet må kunne bidra til å «utvikle teknologi».

I retningslinjene er det videre presisert at: *«Konkret skal utviklingstillatelse legge til rette for et teknologiløft i næringen ved at det kan gis akvakulturtillatelse til prosjekter som innebærer utvikling av nye teknologiske løsninger. Ordningen er avgrenset til produksjonsteknologisk utstyr/installasjoner og den omfatter derfor ikke prosjekter som for eksempel dreier seg om utvikling av nye driftsformer, vaksiner, fôr med mer.»* Sammenholdt med formålet bak ordningen medfører dette at ordningen er avgrenset til utvikling av produksjonsteknologisk utstyr/installasjoner. Dette er også lagt til grunn i flere klageavgjørelser fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Deler av søknaden til BioFish omhandler nyttiggjøring av slam som samles opp i merdene. Slammet skal benyttes til å produsere bio-syngas. Denne gassen skal videre benyttes i en brenselcelle for generering av elektrisitet som igjen skal brukes til drift av anlegget.

Nærings- og fiskeridepartementet skrev i sin klageavgjørelse datert 20. mars 2017 på AkvaDesign AS sin søknad om utviklingstillatelse følgende:

---

¹ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelse/Saertillatelse/Utviklingstillatelse>

"Departementet vil imidlertid nevne at oppsamling og utnyttelse av slam er en forutsetning for at et prosjekt som dette vil lykkes i og med at konseptet skal benyttes i skjermede fjordområder. Departementet er således enig i at oppsamling av slam er en viktig del av konseptet. Departementet mener likevel at den delen av søknaden som gjelder den etterfølgende utnyttelsen av slammet ikke kan tas med i vurderingen om tildeling av utviklingstillatelser. Dette er slik departementet ser det en prosess som foregår nedstrøms fra selve lakseproduksjonen og den faller derfor utenfor det som kan vektlegges i forbindelse med søknaden om utviklingstillatelser. Departementet vil for øvrig nevne at det foregår en rekke prosjekter knyttet til utnyttelse av slam."

Denne vurderingen har departementet også lagt til grunn i klageavgjørelse av 15. juni 2017, som gjaldt avslag på Blom Fiskeoppdrett AS sin søknad på utviklingstillatelser.

Fiskeridirektoratet vurderer at de samme hensynene gjør seg gjeldende for BioFish sin søknad om utviklingstillatelser. Denne delen av prosjektet faller dermed utenfor ordningen med utviklingstillatelser, og blir følgelig ikke tatt med i den videre vurderingen av søknaden.

I søknaden vises det også til at det er skrevet intensjonsavtale med BioMar for levering av inntil 30 000 tonn med et mer bærekraftig fôr basert på krill og algemel. Ettersom fôret er basert på marine råstoffer lenger ned i verdikjeden gir det, ifølge søknaden, et mer effektivt opptak av fosfor som fisken trenger for blant annet normal beinutvikling.

For Fiskeridirektoratet er det ved gjennomlesning av søknaden uklart om fôret skal utvikles som en del av konseptet, eller om søker redegjør for hvilke type fôr som skal brukes i konseptet. For ordnings skyld presiseres det at utvikling av fôr faller utenfor ordningen med utviklingstillatelser ettersom det ikke dreier seg om produksjonsteknologisk utstyr/installasjoner.

Fiskeridirektoratet avslår den delen av søknaden som gjelder utnyttelse av slam og utvikling av fiskefôr ettersom det ikke dreier seg om utvikling av «teknologi» som er omfattet av ordningen, jf. laksetildelingsforskriften § 23b første ledd.

Betydelig innovasjon

Søker kan få tildelt utviklingstillatelse til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til å utvikle teknologi og som blant annet innebærer betydelig innovasjon. Ifølge retningslinjene vil hva som skal anses som betydelig innovasjon være en skjønsmessig vurdering. Fiskeridirektoratet tar utgangspunkt i definisjonen av hva som er utviklingsarbeid for å vurdere om det konkrete prosjektet vil innebære tilstrekkelig innovasjon.

Retningslinjene viser til Statistisk sentralbyrå sin definisjon som definerer utviklingsarbeid som «...systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning eller praktisk erfaring, og som er rettet mot: å framstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller

innretninger.» Med utgangspunkt i denne definisjonen og presiseringen i retningslinjene vil den aktuelle innovasjonen når det gjelder ordningen med utviklingstillatelser være ny eller vesentlig forbedret produksjonsteknologi. Det stilles videre krav om at innovasjonen er «betydelig». Laksetildelingsforskriften § 23b andre ledd slår fast at «[u]tviklingsarbeid skal skille seg vesentlig fra tidligere kunnskap og teknologi på akvakulturområdet som er i alminnelig kommersiell bruk og kan ikke bare være en naturlig videreføring av det som er benyttet tidligere.»

Vurderingen av om konseptet innebærer betydelig innovasjon tar derfor utgangspunkt i om konseptet innebærer et nyhetselement og om det er knyttet en viss form for usikkerhet til resultatet. Fiskeridirektoratet må videre vurdere hvorvidt konseptet kan sammenlignes med eksisterende teknologi, hva som eventuelt er forskjellig fra nærmeste sammenligningsgrunnlag, og i hvilken grad dette påvirker usikkerheten i resultatet og innovasjonspotensialet. For at noe skal kunne betegnes som innovasjon må det videre kunne godtgjøres at teknologien kan realiseres.

Søknaden baserer seg på sammenstilling av mange komponenter som til sammen utgjør det omsøkte konseptet. Fiskeridirektoratet vil først vurdere disse delene hver for seg, før det til slutt gjøres en samlet vurdering av innovasjonen i konseptet.

Barnehagemerden

Søker beskriver at det i de øvre 5-10 m av merden skal plasseres en tett duk. I søknaden omtales dette som «barnehagemerden», og fisken skal oppholde seg her til den når en vekt på ca. 1 kg. I denne duken skal det monteres en avtakbar bunn i plast eller Dyneema materiale. Løsningen for hvordan denne skal monteres er ikke beskrevet i søknaden. Det er beskrevet at det i samarbeid med SINTEF skal utredes om det er behov for en skjørtekant som går litt innover bunnen, basert på kunnskap fra tidligere erfaringer med strømninger rundt skjørtekant. Dette er ikke bekreftet i form av samarbeidsavtaler eller lignende. Arbeidet med duken skal utføres av Norwegian Weather Protection (NWP) i nært samarbeid med notleverandør.

Fiskeridirektoratet kjenner til luseskjørt som er i kommersiell drift i dag og har dybder ned mot 10m, samt løsninger som gjør at de kan stå på hele året. Blant disse er BioFish sin samarbeidspartner Norwegian Weather Protection (NWP) Havbruk sin versjon 3 «extra strong» luseskjørt² som kan være 10 m dypt. Ved å kombinere luseskjørtet med Midt Norsk Ringen³, som tilfører luft fra en ring på nedre nivå i merden som samtidig skaper strøm av vann fra dypere vannlag, kan luseskjørtet beholdes på hele året. Et annet skjørt er Botngaard sitt Permaskjørt som kan være opp til 9,6 m dypt⁴. For å oppnå en vannkvalitet som gjør at skjørtet kan holdes på hele året er det brukt i kombinasjon med oksygentilsetting fra diffusorer nede i merden, eksempelvis fra VitaDi™ fra Vard Aqua⁵. Forskjellen mellom de

² <http://www.nwphavbruk.no/produkter/luseskjort>

³ <http://www.nwphavbruk.no/info/siste-nytt/255/midt-norsk-ringen>

⁴ http://www.botngaard.no/Files/3c6c541e-12bf-4bc6-ba7e-1685bddf04fe_Permaskj%C3%B8rt%202016_1.pdf

⁵ <http://vardaquaculture.com/product/vitadi-balance/?lang=en>

nevnte eksemplene og BioFish sitt konsept er slik Fiskeridirektoratet forstår det den avtakbare bunnen, som i hovedsak skal bidra til å holde fisken i de øvre vannlagene i perioden frem til den er 1 kg.

Søker har beskrevet at ved en eventuell tildeling skal SINTEF og Aquastructures modellere og styrkeberegne BioMerden for aktuelle lokaliteter. Dette arbeidet er estimert til å ta tre måneder. Det er for Fiskeridirektoratet uklart om dette også omfatter utviklingen av «barnehagemerden». Den manglende dokumentasjonen på utviklingen av løsningen gjør det vanskelig for direktoratet å vurderer hvorvidt viktige effekter som blant annet gnag, utmatting, sloshing og vekten av løsningen er vurdert slik at rømmingssikringen er tilstrekkelig ivaretatt.

Det er i søknaden skissert en løsning for oppsamling av slam/dødfisk i bunnen av «barnehagemerden», og *«i tillegg vil en bruke luft til å ta opp dødfisk med mulighet for å ta opp betydelige mengder av faeces ved å utvide oppsamlingsområdet med tett duk mot dødfiskhenteren på bunn»*.

Slike løsninger er etter direktoratets kjennskap tilgjengelig på markedet, og en tilpasning til BioFish sitt konsept innebærer ikke i seg selv innovasjon slik den fremkommer. Utover dette mangler søknaden beskrivelser og dokumentasjon av utstyret for slamoppsamling.

Vannsystem

For at den tette duken i de øverste lagene av «barnehagemerden» skal utspiles/holde formen er BioMerden avhengig av å hente tyngre vann lengre ned i vannsøylen.

Søker har anført to ulike metoder for hvordan dette kan gjøres, ejector prinsippet eller strømsettende propellpumper. Plassering av inntaksrør er ikke bestemt og skal gjøres i samarbeid med SINTEF. Vannet skal fordeles i de øvre lag av vannsøylen og spres i retning mot høyre slik at Coriolis - effekten skaper rotasjon i vannet. For de største sirkelmerkene vil det være minst to ulike vannflyttere. Røret skal kunne justeres for å tilpasse strøm i merden. Det er ikke vedlagt dimensjonerende beregninger som bekrefter kapasitet til å motstå miljøkreftene, eller interaksjon mellom not og inntaksrør.

Fiskeridirektoratet vurderer at konseptet med pumping av vann fra dybder er kjent i næringen og flere løsninger finnes i dag. For eksempel har Ecomerden AS⁶ utviklet et konsept som innehar mange likhetstrekk med BioMerden, blant annet løsningen for inntak av sjøvann. I Nekton Havbruk AS sitt konsept tilføres det også vann fra dypere vannlag gjennom rør. Utover dette er AkvaDesign AS tildelt 2 utviklingstillatelser for sitt konsept hvor det blant annet hentes vann fra dypere vannlag.

---

⁶ <http://www.ecomerden.no/merden.html>

Ifølge søknaden skal oksygen kunne tilsettes sjøvannet for å kunne øke produksjonen av fisk. I søknaden skrives det at: «*For BioMerden er det kommersielt tilgjengelige oksyngeneratorer eller elektrolyse system som vil brukes, for produksjon av oksygen på stedet*». Under kapittelet «*Betydelige investeringer*» står det «*Oksyngenerator, oksygeneringsrister som allerede er utviklet for dambruk (Penaires)*». Dette innebærer altså både produksjon av oksygen og utstyr for oksygenering av sjøvann.

Tilsetting av oksygen i sjøvann er etter det direktoratet kjenner til en kjent metodikk som er vanlig i bla. akvakulturanlegg på land. Denne delen av konseptet innebærer derfor ikke innovasjon etter direktoratets vurdering.

Ferskvannslukk og ferskvannsgenerator

Ifølge søknaden skal BioMerden produsere 800-1200m³ med ferskvann i døgnet. Dette vannet skal brukes til å etablere et ferskvannslukk for å forhindre påslag av lakselus, og gjøre sortering enklere ved at laksen går opp i ferskvannet. Lokket vil bli vedlikeholdt med nytt ferskvannslukk underveis i produksjonssyklusen.

Bruk av ferskvannslukk er en kjent løsning i næringen og har bla. blitt testet ut av OxyVision⁷. Nova Sea AS har benyttet seg av den sammenlignbare løsningen «Evig regn». I dette prosjektet tilsettes ferskvann i store mengder i hver merd slik at en får et ferskere sjikt i overflaten av hver merd. Presenning vil holde dette vannet «på plass». Målet med prosjektet var å redusere forekomst av luselarver og dermed også redusere påslag⁸. Også i dette prosjektet ble ferskvann produsert av sjøvann på lokaliteten. Prosjektet ble stoppet i juni 2017 pga. teknisk svikt⁹.

Utspiling av duken skal skje ved «*overtrykk i systemet, med tyngre dypvann*». Effekten på utspilingen av duken ved tilsetning av et (lettere) ferskvannslukk er ikke drøftet i søknaden. På grunn av det manglende dokumentasjonsgrunnlaget for den konkrete produksjonen og fordelingen av sjøvann/ferskvann, samt oksygenering, er det vanskelig for direktoratet å vurdere hvorvidt systemene/sammensetningen av produkter innehar innovasjonsgraden som kreves for tildeling av utviklingstillatelse. Samtidig viser eksemplene over sammen med uttalelsene i søknaden at de komponenter som skal benyttes i de omtalte løsningene, er kommersielt tilgjengelig og i sammenlignbar grad utprøvd i næringen.

Helhetlig vurdering av innovasjonen i konseptet

Fra et teknisk ståsted vurderes søknaden til å omfatte mange enkeltkomponenter basert på eksisterende teknologi. Utover dette er dokumentasjonsgrunnlaget av de

⁷ <https://ilaks.no/lovede-testing-av-ferskvannslukk-i-kampen-mot-lus-og-agd/> og http://www.biomarine.no/images/nyheter/innledende_forsoek_paa_aa_lage_ferskvannslukk_i_merd_kledd_med_skoert.pdf

⁸ <https://novasea.no/media/barekraftsrapport-2016.pdf>

⁹ <https://novasea.no/media/barekraftsrapport-2017-final.pdf>

produksjonsteknologiske aspektene svakt ettersom det ikke er underbygd med konkrete tekniske vurderinger og planer for hvordan slike vurderinger skal gjennomføres i utviklingsløpet. Ut i fra en helhetsvurdering vurderes produksjonsteknologien som skal utvikles i prosjektet å ikke være av en slik grad at prosjektet kan anses å innebære «betydelig innovasjon».

Vi gjør oppmerksom på at vi ikke har ansett det som nødvendig å vurdere om øvrige vilkår for å få utviklingstillatelse er oppfylt ettersom det avgjørende vilkåret om at prosjektet må innebære «betydelig innovasjon» ikke er oppfylt. Vi vil imidlertid bemerke at vurderingen av hvorvidt det skal gis tillatelse i stor grad lagt til forvaltningens skjønn, jf. laksetildelingsforskriften § 23b som sier at søker *kan* få tillatelse dersom vilkårene er oppfylt.

Et forhold som er viktig å ta i betraktning ved utvikling av metoder med bruk av ferskvann mot lakselus er faren for at lakselusa kan utvikle toleranse for ferskvann¹⁰. Fiskeridirektoratet finner grunn til å gjøre oppmerksom på Mattilsynets vurdering av risiko for seleksjon av lus som tåler lavere saltholdighet ved bruk av ferskvannsavlusning. Mattilsynet anser det som uforsvarlig å bruke metoden på etterfølgende generasjoner av lakselus og anbefaler at metoden ikke brukes mer enn to ganger per år¹¹. Søknaden fra BioFish synes ikke å være i samsvar med anbefalingen da konseptet legger opp til en utstrakt bruk av ferskvann.

Vedtak

Etter en vurdering av søknaden har Fiskeridirektoratet kommet til at det omsøkte prosjektet ikke oppfyller vilkåret om «betydelig innovasjon», jf. laksetildelingsforskriften § 23b. Direktoratet avslår etter dette søknaden fra BioFish Holding AS om fire utviklingstillatelser.

Vedtaket kan påklages, se nærmere orientering i vedlagt skjema. Direktoratet gjør oppmerksom på at for vedtak som blir offentlig kunngjort vurderes vedtaket som mottatt på kunngjøringsdatoen. Klagefristen på tre uker løper derfor fra dette tidspunkt.

---

¹⁰<http://vetinst.prod1.seeds.no/content/download/17048/190404/file/Vurdering%20av%20risiko%20for%20lakselus%20sin%20toleranse%20mot%20ferskvann.pdf>

og https://www.imr.no/filarkiv/2017/08/eva_12505.pdf/nb-no_16/7507

¹¹https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/fiskehelse/fiske_og_skjellsykdommer/lakselus/lakselusen_kan_oke_sin_toleranse_for_ferskvann.27773

Med hilsen

Øyvind Lie
direktør

Anne B. Osland
seksjonssjef

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Biofish Holding AS	Tangavegen 19	5620	TØRVIKBYGD
--------------------	---------------	------	------------

Kopi til:

Nærings- og Fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
----------------------------------	-------------------	------	------

Vedlegg

Orientering om klagerett